

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:32

Fredagen den 5 april

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 12 mars 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 12 april 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Johanna Lybeck Lilja med medarbetare varmt välkomna till dagens sammanträde. Vi går direkt in på materian. Jag frågar om det finns något att muntligen tillägga till den skriftliga återrapporten från mötet i rådet den 12 mars.

Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Ni har fått en skriftlig rapport, precis som vanligt, och jag har inget mer att säga om det mötet.

Men jag vill passa på att informera om att även nästa vecka kommer eurogruppen att ha ett möte i inkluderande format, det vill säga på torsdag den 11 april. Då kommer man att diskutera digital euro.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi kommer in på dagordningspunkt 3, Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är fråga om en halvtidsutvärdering.

Det är en a- och en b-punkt. Det är en diskussions- och en beslutspunkt. Föredragningen kommer att vara gemensam, men vi kommer att fatta två olika beslut.

Anf. 4 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det var precis min plan också, så det är skönt att vi är överens i alla fall där!

Här kommer ministrarna att få en uppdatering av genomförandet av RRF. Det brukar de få. Sedan kommer halvtidsutvärderingen, det vill säga den utvärdering som kommissionen gjorde och presenterade vid förra mötet. Det fick vi information om. Den kommer också att diskuteras.

Sedan ska Ekofin godkänna rådsslutsatser om själva halvtidsutvärderingen. Det var inte tänkt att halvtidsutvärderingen skulle

diskuteras på Ekofin vid förra mötet, men det blev ändå en kortare diskussion där ganska många medlemsstater var med, så även Sverige.

Generellt kan man säga om diskussionen att det är tydligt att det finns en samsyn bland medlemsstaterna att det är en hög administrativ börda för programmet och att flera länder är positiva till den prestationsbaserade strukturen som RRF innebär. Den innebär att länderna får pengar först efter att man har genomfört en viss åtgärd.

Utvärderingen fokuserar inte på hur RRF finansieras, men den frågan kom självklart upp på Ekofin. Här tillhör Sverige, inte överraskande för någon i det här rummet men inte heller för Ekofinkretsen, den grupp av länder som är kritiska till gemensam upplåning, men det finns också länder som tycker annorlunda, som vi vet. Det är en av anledningarna till att rådsslutsatserna som ligger på bordet inte specifikt tar upp just finansieringsfrågan eftersom slutsatser är enhälliga till sin natur.

I stället fokuserar man på andra delar av återhämtningsfonden, till exempel den prestationsbaserade biten och måluppfyllelsen. Men för regeringen har det varit otroligt viktigt att slutsatserna understryker att RRF är ett temporärt och exceptionellt instrument. Det står nu med i slutsatserna.

Givet det här tycker vi att slutsatserna ger en balanserad bild av rådets syn på utvärderingen, och därför kan vi ställa oss bakom slutsatserna. Vår ståndpunkt om utvärderingen finns i den kommenterade dagordningen.

Anf. 5 MATTIAS VEPSÄ (S):

Jag tackar för föredragningen.

Vi har också läst underlaget och funnits med i processen bland annat när regeringen har besökt finansutskottet och i tidigare diskussioner.

Vi reagerar på en sak när vi läser underlaget och ståndpunkten om halvtidsutvärderingen, och funderar över kontroll, tillsyn och uppföljning. Vi saknar några meningar om detta, och vi undrar om regeringen har en ståndpunkt.

Vi vet att faciliteten var ny, precis som statssekreteraren säger. I förhandlingen om långtidsbudgeten ingick detta, men även finansieringsmodellen diskuterades. Precis som statssekreteraren säger är Sveriges hållning sedan tidigare ordning, reda och tydlighet om de nya faciliteterna.

Det har också funnits diskussioner under hand om utbetalningarna kopplade till villkoren, att alla länder lever upp till åtaganden, exempelvis Ungern. Det har skett revision under processen på europeisk nivå, och den har också diskuterats hemma, som har kommit med kritik och rekommendationer kopplat till kontrollåtgärder för att titta på hur utbetalningarna följer facilitetens regler och även EU:s grundläggande regelverk och medlemsstaternas regler.

Vi finner att det finns en rad skäl till att Sverige driver på för tillsyn, kontroll och uppföljning, och vi vill att det finns med i ståndpunkten. Hur ser regeringen på det?

Anf. 6 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Vi delar bilden av att kontroll, tillsyn och uppföljning är viktigt. När vi i Ekofinsammanhang har pratat om den administrativa bördan har vi hela tiden lyft upp vikten av att värna EU:s finansiella intressen. Det är den motstående sidan av myntet. Därför valde vi den här gången att lägga till

en mening om Europeiska revisionsrätten i ståndpunkten eftersom vi anser att revisionsrätten har en mycket viktig roll att spela.

Sedan är det precis som ledamoten pekar på, nämligen att det hela tiden också sker en revision av samtliga medlemsstater och inför att man ansöker om utbetalning. Då är det en rigorös process. Det är tillagt av det skälet.

Anf. 7 MATTIAS VEPSÅ (S):

Vi tänker också lite bredare. Det handlar om de finansiella perspektiven, det vill säga facilitetens finansiella uppbyggnad, och även de grundläggande regelverken för EU, hur man lever upp till rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och annat som också finns inbäddat i faciliteten, om än långt ned i konstruktionerna. Just därför tänker vi att man skulle kunna vara tydligare med tillsyn, kontroll och uppföljning i diskussionen.

Anf. 8 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Jag uppfattar att vi i stort har samma uppfattning i frågorna. Rättsstatens principer är oerhört viktiga för regeringen. Vi är mycket noggranna när vi granskar de utbetalningsförfrågningar som kommer, framför allt för de länder som har olika typer av mål vad gäller rättsstatens principer kopplade till sin utbetalningsförfrågan. Jag ser ingen motstående åsikt från vår sida.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under punkten 3 a. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt under 3 b, slutsatser och beslut.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en återkommande diskussionspunkt.

Anf. 10 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det här är en återkommande punkt, och den här gången har det belgiska ordförandeskapet sagt att fokus kommer att ligga på genomförandet av Ukrainafaciliteten eftersom den relativt nyligen har trätt i kraft.

En första utbetalning på 4 ½ miljard euro gjordes i mitten av mars, och nu förbereder man ytterligare en utbetalning i april på 1 ½ miljard euro. Det är oerhört välkommet för Ukraina.

Det här är en oerhört viktig fråga för regeringen och även för riksdagen. Vi är glada och välkomnar att faciliteten har trätt i kraft och att det så snabbt gick att göra en utbetalning till Ukraina. Det har ju varit förberett för att faciliteten skulle träda i kraft.

Det blir naturligtvis viktigt att följa genomförandet framöver, och därför är det bra att Ekofin är informerad.

Det är också möjligt att frågan om de immobiliserade ryska tillgångarna kommer upp på mötet. Det har ju rört sig ganska mycket i frågan de senaste veckorna.

2023/24:32

5 april

Frågan i sig behandlas av utrikesrådet, vill jag understryka. Det är där de huvudsakliga diskussionerna förs. Men Ekofin följer självklart också frågan. Som ni vet har kommissionen lagt fram ett förslag om att avkastningen från tillgångarna, som hålls på olika värdepapperscentraler i Europa, ska kunna användas för att framför allt köpa vapen till Ukraina. En mindre del av avkastningen ska då enligt kommissionens förslag också kunna användas för andra typer av stöd till Ukraina över EU-budgeten.

För regeringen är det mer än mycket välkommet att förslaget nu har kommit fram om hur avkastningen ska kunna användas. För oss i de fortsatta diskussionerna är det viktigt att fokusera på vad Ukraina behöver och vill ha. Det är där vi kommer att arbeta. Vi vet att Ukrainas behov av stöd militärt och annat är oerhört stora, och vi är beredda att stödja Ukraina på alla sätt vi kan. Och vi är öppna för att gå längre i frågan om frysta och immobiliserade tillgångar än vad man gör med det här förslaget.

Anf. 11 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Precis som statssekreteraren säger är det också för EU-nämnden en grannliga uppgift när, var och hur besluten fattas. Jag uppfattar statssekreteraren så, och det framgår också vid skriftliga samråd, att sanktionspaketen och de frysta ryska tillgångarna inte hanteras av Ekofin, utan besluten fattas på annat sätt.

Det är bra att EU gemensamt har kommit fram till att man kan använda avkastningen till ammunition. Det är sådant som vi socialdemokrater har drivit på. Det är bra att regeringen driver på för att gå längre med de frysta ryska tillgångarna.

Egentligen har jag bara två frågor, om statssekreteraren kan säga något. En fråga gäller de frysta ryska tillgångarna. I medierna i Sverige har det rapporterats om att ett land som Ungern fortfarande verkar sätta lite käppar i hjulen för EU att gå vidare med att använda avkastningen från de frysta ryska tillgångarna till Ukraina för att köpa vapen och annat. Är det något som statssekreteraren kan säga något om? Med respekt för att detta kommer upp i andra sammanhang, men när det gäller sanktionerna gentemot Ryssland kan man inte säga något annat än att det är frustrerande och upprörande när det framkommer att Ryssland säljer sin olja till Asien – som det har stått i medierna – och sedan köper europeiska länder in oljan från Asien. Det är angeläget att hitta nya och bättre sätt att se till att sanktionerna gentemot Ryssland faktiskt fungerar, så att vi stoppar den inkomstkranen för Ryssland för att finansiera kriget mot Ukraina. Kan statssekreteraren säga något om dessa frågor skulle det vara tacksamt.

Anf. 12 JAN ERICSON (M):

Jag har en mycket kortare fråga.

Vi pratar mycket om de frysta tillgångarna och avkastningen. Jag har inte sett några siffror. Vad är det i storleksordning i pengar? Jag förstår att det kan vara svårt med tanke på olika regler i olika länder, men finns det någon "gaffling" om hur mycket det handlar om?

Anf. 13 ANNA LASSES (C):

Detta är som sagt var en fråga där hela riksdagen delar grunden. Jag tycker att det är oerhört positivt att regeringen driver på för att Ukraina

själv ska få tycka till om vad man behöver pengar till – det vill jag verkligen betona.

Jag har som vanligt en fråga om de frysta ryska tillgångarna. Jag tycker att det är oerhört positivt att det nu är klart och tydligt att regeringen är öppen för att gå längre i frågan. Jag skulle dock gärna vilja att man också sa att man aktivt driver på för detta. Jag är väl medveten om de diskrepanser som finns mellan de olika länderna. Men jag vet också att Sverige tidigare har varit pådrivande för att komma så långt som man nu har gjort. Jag skulle vilja ha ett klart och tydligt besked om att Sverige kommer att fortsätta vara lika pådrivande när det gäller diskussionerna om att kunna använda sig av en större del av de immobiliserade tillgångarna. Självklart ska detta ske med både internationell rätt och EU-rätt som grund.

Anf. 14 JACOB RISBERG (MP):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen!

Jag håller med tidigare talare och har i ganska hög grad samma frågor. När det gäller sanktionerna avseende fossil energi och kringgåendet av dem är det väldigt viktigt att vi kommer åt att strypa de kranarna så snabbt det går.

Jag tycker också att det är välkommet att regeringen vill gå längre än man gjort hittills vad gäller tillgången till de frysta och immobiliserade tillgångarna. Vi skulle såklart vilja att man kunde gå längre och inte bara prata om det militära stödet utan också se till att dessa tillgångar kan användas även för återuppbyggnaden av Ukraina. Detta är väldigt viktigt med tanke på den enorma förstörelse som skett.

Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Tack för alla bra och knepiga frågor att hantera på en fredagsförmiddag när det snöar!

När det gäller Matilda Ernkran's fråga om sanktioner och avkastning är det självklart bra att vi agerar tillsammans i EU. Vi håller isär frysta ryska tillgångar, som utgörs av privata personers tillgångar, och immobiliserade tillgångar, som vi benämner ryska statens tillgångar. De immobiliserade tillgångarna står för den större volymen.

I EU uppgår – nu svarar jag på olika personers frågor – privata personers frysta tillgångar till ungefär 20 miljarder euro, och vad gäller ryska staten pratar vi om ungefär 200 miljarder euro. Som svar till Jan Ericson kan jag passa på att säga att vi räknar med att avkastningen från de immobiliserade tillgångarna motsvarar 2 ½–3 miljarder euro per år.

När det gäller immobiliserade tillgångar och hur diskussionerna går är det, precis som vi redogjorde för förra gången, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< som tycker att detta är besvärligt. I grunden handlar det om eurons ställning som reservvaluta i världen. Detta är en enhällighetsfråga. Ledamoten nämnde också Ungern. >>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vad gäller sanktioner har Sverige >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Vi försöker alltså driva på allt vi kan men också hitta andra länder som vi kan samarbeta med för att driva på så mycket som möjligt.

2023/24:32

5 april

Därmed tror jag att jag även delvis har svarat på Miljöpartiets fråga. När det gäller återuppbyggnaden vill jag säga att den pågår hela tiden. Det är inte något man kan vänta med till dess att kriget är slut, utan man måste bygga upp sin energi- och transportinfrastruktur. Detta sker parallellt med humanitärt och militärt bistånd, givetvis.

Till Anna Lasses vill jag säga att jag hoppas att det har framgått att vi driver på så mycket vi kan tillsammans med andra. Det var under det svenska ordförandeskapet som vi inrättade den här arbetsgruppen, som fortsätter att jobba med frågan. Vi tar upp detta på alla möten, hela tiden.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Frågan diskuteras framför allt i G7, skulle jag säga. Där finns olika typer av idéer som vi också tar del av även om vi givetvis inte är ett G7-land – men vi diskuterar med dessa länder. Kan man på något sätt använda dessa tillgångar som säkerhet för att göra något annat med dem? Det förekommer en massa olika förslag. Men för oss är det viktigt dels att man går vidare, dels att det sker i enlighet med EU-rätt och folkrätt. Vi går den vägen hela tiden.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Inte minst det sista tycker jag är väldigt intressant. Jag var på ett Nato-möte i Estland för ett par dagar sedan. Kaja Kallas beskrev just den modell som statssekreteraren precis redogjorde för. Det finns en viss klurighet när det gäller hur man inom ramen för det som Anna Lasses talar om skulle kunna lösa detta i enlighet med både internationell rätt och EU-rätt. Vi önskar dem alla lycka till!

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför mötet med G20-ländernas finansministrar och centralbankschefer den 18 april 2024 samt IMF:s årsmöten. 5 a, Europeiska unionens mandat, 5 b, Uttalande vid Internationella monetära och finansiella kommittén (IMFC) – Godkännande. Det är en beslutspunkt.

Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Här ska alltså Ekofin, precis som vanligt inför vårmötena i Washington, besluta om EU:s positioner inför G20-mötet och EU:s uttalande vid IMFC-mötet. Ni har fått information skriftligen, men jag kan kort säga att de bygger på de positioner vi har haft under en längre tid och som vi har kommit överens om inför tidigare G20- och IMFC-möten.

Jag kan passa på att understryka att det som har varit viktigt är att få en tydlig och stark position vad gäller fortsatt stöd till Ukraina, så länge det behövs och med det som behövs, samt att trycka på vikten av fortsatt internationellt stöd. Vi har drivit på för att det ska bli en tillräckligt stark text kring detta.

Jag kan också passa på att nämna att det kan komma några faktamässiga uppdateringar i dokumenten, som inte påverkar positionerna; det brukar vara så.

Vi kan ställa oss bakom både EU:s gemensamma positioner inför G20-mötet och IMFC-uttalandet.

Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har bara en fråga. Vi har tidigare haft en avvikande ståndpunkt som gäller detta. Något som brukar diskuteras är de fattiga ländernas skulder – jag såg att detta fanns med. Vi har vid något tillfälle haft en avvikande ståndpunkt som gäller att EU ska arbeta för skuldavskrivning för länder i syd som har det väldigt tufft. Jag vill höra i vilken mån statssekreteraren tror att detta kommer att komma upp.

Anf. 19 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Flera EU-länder, inklusive Sverige, värnar om att vi har en generös skuldpolicy gentemot de fattigaste länderna och en öppenhet för skuld-omförhandlingar för att uppnå en långsiktigt hållbar situation.

Men man behöver också ha en utökad kapacitetsutveckling på skuldområdet. Här har man infört det som kallas för debt roundtable, där man försöker samla olika fordringsägare för att få en gemensam syn. >>>

Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Man har alltså försökt att hitta olika forum för att helt enkelt få en bättre diskussion runt detta. Det handlar om processer som tar ganska lång tid, men vi deltar och är konstruktiva för att hela tiden få en samsyn mellan olika långgivare. Detta nämns också i slutsatserna, givetvis.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Var det en avvikande ståndpunkt eller en fråga från Vänsterpartiet?

Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Nej, ordförande, jag ville bara framföra att vi tidigare har haft en avvikande ståndpunkt. Det är klart att vi fortfarande står fast vid att vi tycker att man ska arbeta för skuldavskrivning, men jag tänker inte anmäla en avvikande ståndpunkt under det här mötet.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Därmed kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor – Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet (särskilt i fråga om momsbedrägerier) – Föredragning av Europeiska åklagarmyndigheten. Det är en informationspunkt.

Anf. 23 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Detta är en lite annorlunda punkt, där Ekofin kommer att få information om Europeiska åklagarmyndighetens arbete, bland annat hur man arbetar med momsbedrägerier. Det är en informationspunkt på Ekofin.

Egentligen är inte åklagarmyndigheten en fråga för Ekofin, men som vi har förstått det verkar initiativet komma från den belgiska finansministern, som ju leder Ekofinrådets arbete. Han verkar ha haft ett intressant möte med myndigheten och vill helt enkelt att övriga Ekofin ska få ta del av det han har fått höra.

2023/24:32
5 april

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Det handlar alltså om kunskapsöverföring, som det heter på svenska. Då tackar vi för informationen.

Därmed tackar vi också statssekreterare Johanna Lybeck Lilja med medarbetare för deltagandet denna fortsatt snöiga fredag och önskar en trevlig helg när den inträder!

Innehållsförteckning

2023/24:32

5 april

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	1
Anf. 5 MATTIAS VEPSÄ (S).....	2
Anf. 6 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	2
Anf. 7 MATTIAS VEPSÄ (S).....	3
Anf. 8 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	3
Anf. 11 MATILDA ERNKRANS (S).....	4
Anf. 12 JAN ERICSON (M).....	4
Anf. 13 ANNA LASSES (C).....	4
Anf. 14 JACOB RISBERG (MP).....	5
Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	5
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	6
Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 19 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	7
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 23 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	7
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	7